

UMĚLECKO-HISTORICKÝ PRŮZKUM

**TZV. LARISCHOVÝCH KONÍREN
V AREÁLU ZÁMKU FRYŠTÁT
V MAJETKU MĚSTSKÉHO ÚŘADU
KARVINÁ**

**OBJEKT A- MLÉČNICE
OBJEKT B – KONÍRNA S KOČÁROVNOU**

**Pro Slezskou projektovou kancelář
zpracovala PhDr. Eva Kolářová,
Na rybníčku 18
746 01 Opava**

-7. června 2000-

3

HISTORICKÝ ÚVOD

Dějiny zámku Fryštát počínají na počátku 14.století a odvíjejí se v těsných vazbách na město Fryštát, osazené již v roce 1305.

Ač středověké autentické prameny nejsou dochovány, lze předpokládat, že již v této době stála na místě dnešního zámku rozlehlá gotická tvrz, která sloužila členům dynastie těšínských Piastovců, do jejichž zboží Fryštát náležel.

Město se postupně stalo významným střediskem řemesel a obchodu; hospodářská prosperita se projevila nejen v rozvoji samotného města, ale měla vliv i na jeho význam v piastovských državách.

Zdejší dřevěný zámek na kamenných základech, situovaný do jihozápadního rohu náměstí v blízkosti farního kostela, se stal oblíbeným sídlem těšínských knížat. Lákal však i piastovské kněžny, z nichž některé tu sice v ústraní, nicméně v pohodlí a přepychu, trávily čas svého vdovství.

17. dubna 1511 zámek do základu vyhořel; vzápětí začal vévoda Kazimír II. na starých základech budovat nové zděné jednopatrové sídlo renesančního charakteru.

V roce 1571 zemřel těšínský vévoda Bedřich Kazimír, stavitel nového barokního zámku v sousedním Ráji. Silně zadlužené panství posledního těšínského vévody na Fryštátu, bylo prodáno v konkurzu. Jeho novým majitelem se stal zemský hejtman Václav Cikán ze Slupska, který fryštátské zboží přeměnil na malé stavovské panství.

29. ledna 1617 byl zámek poškozen dalším požárem, který zle poničil také celé město. Tíživé události následující třicetileté války pochopitelně panství nijak neprospěly. Navíc protestantské vyznání donutilo rod Cikánů ze Slupska Fryštát opustit.

V držení fryštátského panství se vystřídalo několik majitelů. V roce 1650 přešel do rukou hrabat Gašínů - za nich se počalo z mnohaletého úpadku vymaňovat nejen město a jeho obyvatelstvo; ve 2. polovině 17. století byl v intencích dobového baroka obnoven také dosud chátrající zámek.

Následující 18. století nebylo ve fryštátské historii selankou; několik poddanských povstání, další ničivý požár v roce 1781, prázdná panská pokladna – to vše donutilo v roce 1792 tehdejšího majitele hraběte Rudolfa Taafa z Carlingfordu fryštátský majetek se zámekem, kde již léta sídlila jen vrchnostenská hospodářská správa, prodat v dražbě.

Novou vrchností se stal hraběcí rod Larich-Mönnichů, sídlící na sousedním karvinském panství již od poloviny 16. století.

Hrabě Jan Josef Larisch-Mönnich z rodiny zámožných feudálů, neštítících se výdělků z výnosné těžby karvinského uhlí, se vypracoval mezi přední zemské velmože; byl slezským zemským hejtmanem i zemským prezidentem. Zejména však byl geniální hospodář, který zděděný i vyženěný majetek zvelebil a zmnožil záviděníhodným způsobem.

Potřeba honosné reprezentace i privátního soukromí jej vedla k celkovým adaptacím několika zámků v jeho držení – po kompletní obnově zámku v Dolních Životicích přišel na řadu Fryštát a od roku 1816 zámek v Raduni u Opavy.

V roce 1792 až 1800 byla zahájena celková přestavba fryštátského zámku, projektovaná opavským architektem Karlem J. Englischem (s tímtéž stavitelem spojil hrabě Larisch-Mönnich celkovou přestavbu raduňského zámku).

K roku 1800 stál v čele hlavního městského náměstí nový empírový zámek o třech traktech, spojený na západ krytou chodbou s oratoří farního kostela a na východě proskleným krytým koridorem s přístavbou tzv. Lottyhausu.

Za jižním průčelím zámku byl v roce 1804 – podle anglického vzoru – založen na místě bývalé francouzské zahrady nový přírodně-krajinářský park, postupně doplňovaný drobnými zahradními architekturami.

Sotva dokončené, velkolepě vybavené luxusní hraběcí sídlo, bylo již v roce 1823 při městském požáru opět poškozeno, zejména v západním křídle.

To již panství náleželo dědictvím Jindřichovi Larisch-Mönnichovi, který dal poničený zámek neprodleně opravit. Mimořádnou péči věnoval dobudování zámeckého parku, kde vyrostly vytápěné skleníky, oranžerie, palmárium a fíkovna.

V jihozápadním rohu parku byla postavena konírna a mléčnice a v jejich blízkosti založeny topolová, lípová a kaštanová aleje, lemující jezdecké a procházkové trasy parkem směrem k řece Olši.

Na obratnou ekonomickou aktivitu otcovu navázal neméně úspěšně syn Jan Larisch-Mönnich, mj. zakladatel moderních důlních podniků na Karvinsku. Více než slušně naplněnou tobolku štědře rozevřel pro náročné historizující úpravy interiérů fryštátského zámku i při budování tříkilometrové jezdecké trasy podél západní hranice zámeckého parku.

Za jeho syna Jindřicha Larisch-Mönnicha, slučujícího ve své osobě kultivovanost aristokrata i dravost prosperujícího průmyslníka. Jindřich Larisch-Mönnich byl posledním, kdo se svou chotí Jindřiškou užíval fryštátský zámek k trvalému bydlení. Z jeho tří dětí dědic JUDr. Jan Larisch-Mönnich se svou americkou chotí Olivií užíval trvale nedaleký zámek Solca a do Fryštátu zajížděl sporadicky.

Dekretem č. 12 a 28 z května 1945 byl fryštátský zámek konfiskován. Od roku 1949 přešel zámek s parkem i všemi budovami do správy generálního ředitelství Ostravsko-karvinských dolů, poté přešel jako státní majetek do užívání Městského národního výboru v Karviné. Od roku 1990 je spolu s parkem majetkem Města Karviná.

Mezi léty 1994-1997 byl zámek celkově rekonstruován a zařazen mezi zpřístupněné instalované objekty.

PŘEHLED ZÁKLADNÍCH INFORMACÍ:

V roce 1850 přibýly do zámeckého areálu z rozkazu hraběte Jindřicha Larisch-Mönnicha dva hospodářské objekty:

- mléčnice (objekt A)
- konírna (objekt B)

Obě budovy byly situovány na jihozápadní okraj zámeckého parku.

Vzhledem k jejich funkci byla žádoucí snadná dosažitelnost od hlavní zámecké budovy a proto byly oba objekty umístěny poměrně nedaleko hlavní zámecké budovy; v podstatě jen na délku hlavní parkové louky.

V přímé pohledové ose směrem od jižního průčelí zámku byly tyto hospodářské stavby zacloněny stromovou výsadbou a křovinným patrem.

Mléčnice s konírnou dispozičně svírají pravý úhel ve stranách čtvercového dvora, jehož třetí stranu směrem k městu Fryštát kryla topolová alej, čtvrtá strana byla volně otevřena směrem do krajiny a k řece Olši.

Mléčnice sloužila ke skladování a zpracování mléka pro zámeckou kuchyň; dodávala rovněž mléko ke krmení hříbat v konírně. Byly zde rovněž umístěny obytné místnosti personálu tohoto malého hospodářského dvora.

V konírně byli chováni kočároví i jezdečtí arabští koně a byla tu rovněž malá kočárovna-vozovna.

V pravé části objektu byla samostatná bytová jednotka; levý díl zahrnoval s největší pravděpodobností prostory skladu a dílny, náležejících k funkčnímu zázemí objektu.

Mléčnice s konírnou byla základem jediného hospodářského dvora, který náležel k zámku Fryštát a je tak dodnes dokladem někdejší obecné skladby zámeckých komplexů, v nichž sice dominantní postavení příslušelo ústřední obytné rezidenci, nicméně doplňkové objekty a příslušné hospodářské provozy byly nedílnou součástí provozního zázemí areálu.

Právě s ohledem na skutečnost, že u řady zámeckých areálů byly tyto hospodářské stavby v poválečných letech devastovány ve větší míře než např. zámecké objekty sui generis, či dokonce bez zábran destruovány, je nutno ve zvýšené míře takové areály, kde jsou ještě hospodářské budovy různých typů a funkcí dochovány, chránit o to razantněji.

Stavby mléčnice a konírny nejsou sice předmětem památkového zájmu jako individuální nemovitá kulturní památka.

Jsou však součástí památkově chráněného území, které ve státním seznamu nemovitých kulturních památek České republiky eviduje pod rejstříkovým číslem 8-772 „objekt zámku na Masarykově náměstí v Karviné-Fryštátu a přilehlé území zámeckého parku“.

Poválečné využití hospodářského dvora:

Zatímco objekt zámku sloužil nejrůznějším potřebám Ostravsko-karvinských kamenouhelných dolů a poté Okresního a Městského národního výboru v Karviné, a byl proto stavebně opravován a upravován – byť s výsledky značně diskutabilními – objekty mléčnice a konírny chátraly.

Objekty sloužily ke skladovým účelům a využíval jej okresní štáb CO.

V polovině 60. let byly dány k dispozici Sboru požární ochrany města Karviné. Obě budovy byly k tomuto účelu razantně adaptovány a to nejen ve vnitřní dispozici, ale i vnějším výrazu.

Na zadní stranu dvora, za zadní okapovou stěnu konírny a zadní štítovou stěnu mléčnice přibyla novostavba garáží; k jihozápadnímu rohu konírny byla postavena dřevěná věž na sušení hadic; u okapové zadní stěny mléčnice vyrostla velký drátěný kotec pro služební psy.

Cba objekty byly obdařeny druhotnými zděnými přístavky.

Místní požární sbor opustil zámecký areál v roce 1994, poté, co byla dokončena výstavba nové městské požární zbrojnice.

Areál si pronajala firma Sartoris, která tu zamýšlela zřídit konírnu a jízďárnu pro 40 koní a další doprovodné provozy a aktivity. Doba tohoto soukromého nájmu však přinesla jen další chátrání a nežádoucí zásahy do podstaty obou objektů.

Stávající majitel a uživatel budov bývalé mléčnice a konírny, kterým je Městský úřad v Karviné, hodlá areál bývalého hospodářského dvora zámku Fryštát celkově rekonstruovat pro účely EKOCENTRA KARVINÁ, v němž budou chovány a studovány některé vybrané druhy ohroženého drobného zvířectva.

V této souvislosti navíc doporučuji:

Při opravě a zejména stanovení nového generálního programu využití bývalého hospodářského dvora zámeckého areálu Fryštát-Karviná vážit obezřetně funkční koncepci i rekonstrukční postupy o to důrazněji, že stávající správa zámku připravuje realizaci hrobky hrabat Larisch-Mönnichů, která má být dle dochovaných archívních pramenů rekonstruována v podobě antikizujícího chrámu o centrálním půdorysu a to v linii přímě pohledové osy od středu jižní zámecké fasády ke spodnímu okraji zámecké louky, tj. de facto v těsném sousedství zamýšleného Ekoncentra Karviná.

STAVEBNĚ- HISTORICKÝ POPIS OBJEKTU A - MLÉČNICE:

Jde o obdélný přízemní nepodsklepený objekt rozměrů 3720 cm na 1325 cm, o celkové výšce 973 cm; výška 1. NP je 375 cm.

Přední okapová stěna je orientována k jihu, zadní k severu; přední štítová stěna se obrací k západu, zadní k východu.

Základové zdivo je položeno na kamenný obvodový pás a je převážně tvořeno pískovcovými lomovými bloky, sporadicky doplněnými klasickými keramickými pálenými cihlami.

Nadzemní část objektu je vyzděná z keramických pálených cihel klasického formátu, kladených na vápennou maltu.

Zdivo je omítnuto vápennou omítkou s příměsí drobounkého šterku; na omítkový základ byl použit pačokový nátěr a lička. Dochovány jsou čtyři vrstvy fasádových liček – nejmladší šedá, silně zašpiněná; světle šedá; tmavě šedá, zřejmě podkladová pod světle šedou; nejstarší zachycená vrstva na pačokovém nátěru je světle šedá. Tentýž světlounce šedý nátěr fasády byl zjištěn v nejstarší vrstvě zdiva liček okenních špalet.

Objekt je zastřešen původním dřevěným krovem tzv. německé „hambalkové“ soustavy. Vazní trámy a krátkata předstupují před okapové venkovní fasády a jsou viditelné v podhledech střešního přesahu – tesařským opracováním i vrchním temně červeným barevným nátěrem současně plní funkci zdobného prvku.

Sedlová střecha se dvěma komíny a druhotným půdním vikýřem, situovaným do přední okapové strany, je krytá eternitovými šablonami, kladenými na koso na bednění s asfaltovou lepenkou.

Dochované stropní konstrukce nad místnostmi 1. NP jsou trojího druhu (viz zakreslení stávajícího stavu):

- a/ prostor původní předsíně a sousedních komor s bývalým vstupem na půdu jsou zaklenuty pruskými plackami
- b/ pravá část objektu je zastropena trámovými stropy s rákosníky
- c/ ostatní části objektu nesou klasické trámové stropy

Okna objektu A byla původně jednoduchá, dvoukřídlová, kastlíková o výšce cca 146 cm a šířce 92 cm; spočívala na zděném jednoduchém parapetu o výšce 86 cm.

Okenní špalety byly z vnitřní strany prolomeny po celé výšce 1. NP a zaklenuty do půlkruhu s přídavným vnitřním profilem, provedeným v omítce a uzavírajícím horní okenní půloblouk.

Původní okenní špalety jsou dochovány u třech oken v poslední obytné místnosti zcela vpravo; vnitřní omítková lišta v nadokenní ploše je dochována v přední okapové stěně domu zcela vpravo.

Dřívější vertikální členění fasád - včetně rozměrů a typů oken i dveří - bylo při následných modernizacích, zejména v době působení požárního sboru - zcela potlačeno.

Okenní špalety byly druhotně rozšířeny, vyrovnány dutými cihlami typu hurdis a osazeny novými jednoduchými dřevěnými okny o třech dílech pod bílým nátěrem.

Přední okapová stěna objektu A byla s největší pravděpodobností řešena v osmi až devíti vertikálních osách – viz nárys v příloze tohoto průzkumu. Ve zdivu je dnes jasně čitelných šest zpevňovacích okenních či dveřních oblouků, které je potřeba při rekonstrukci budovy respektovat; ostatní okenní či dveřní otvory do celkového počtu deseti až jedenácti lze akceptovat s ohledem na nové využití.

V zadní okapové stěně je patrné šest původních zpevňovacích oblouků, přičemž dva z nich jsou přeložené přes sebe a signalizují nejméně jednu fázi přestaveb – viz přiložený nárys.

Pokud jde o štítové stěny, byla přední západní prolomena zřejmě jedním oknem, event. vchodem; zadní východní zeď byla otevřena třemi okny.

K přední části domu byl druhotně přistavěn přístavek vrátnice požárního sboru.

Pokud jde o funkční využití, lze s jistotou konstatovat, že v pravé východní části mléčnice byla samostatná bytová jednotka.

Byla přístupná přímo ze dvora úzkou předsíní, dělenou do dvou samostatných částí pod samostatnou pruskou klenbou.

V její přední části je dochována kamenná dlažba čtvercového formátu ve dvojí barevnosti (světle a tmavě šedé) a dělenou do dvou částí. Z přední předsíně bylo možno vpravo vejít do první menší světnice se dvěma okny v jižní okapové stěně a dále do zadní místnosti, procházející buď celou dvanáctimetrovou šířkou domu nebo původně dělenou do dvou prostor. Tato krajní světnice byla z okapové jižní stěny prosvětlena jedním oknem, v zadní štítové stěně byla prolomena tři okna a ze severní strany bylo opět okno jedno.

Nelze vyloučit, že ze zadní části chodby se samostatnou nízkou klenbou bylo možno vyjít dveřmi na severní stranu dvora. Jedině odtud však byla schody přístupná půda a další malá místnost – zřejmě kuchyně, rovněž zaklenutá pruskou plackou.

Rekonstrukce půdorysné i funkční dispozice levého západního dílu mléčnice je ztížena, neboť v této části byl objekt kompletně přestavěn – lze však vyslovit hypotézu, že i tato krajní část budovy sloužila k obytným účelům a byla pravděpodobně řešena shodně s pravou částí tak, aby umožňovala zhruba rovnocenné životní podmínky obslužného personálu.

Střední část objektu sloužila k praktickému využití souvisejícímu s uskladněním a zpracováním mléka; půdorysné uspořádání bylo sekundárními zásahy zcela setřeno.

ZÁKLADNÍ DISPOZICE REKONSTRUKCE OBJEKTU A:

- 1. novodobý přístavek bývalé vrátnice u přední štítové stěny demolovat*
- 2. v přední štítové stěně respektovat dle dochovaných zazdívek jeden původní okenní otvor; po zboření přístavku nutno znovu prohlédnout zdivo a event. tento požadavek revidovat dle skutečného stavu*
- 3. v zadní východní štítové stěně otevřít dle původního stavu tři okenní osy*
- 4. přední a zadní okapové stěny prioritně rekonstruovat v souladu s dochovanými relikty okenních a dveřních špalet; zohlednění nového půdorysného řešení v souladu s novým využitím budovy pro potřeby Ekocentra je v těchto intencích možné*
- 5. ve všech fasádách realizovat nízký sokl v omítce*
- 6. ve všech fasádách realizovat korunní jednoduchou římsu; strany štítu pod střešním okřídlem lemovat jednoduchou lištou v šíři římsy*
- 7. respektovat původní dispozici v těch interiérech, které nesou klenby, tj. místnosti bývalé obytné části s původní předsíní a dvěma sousedními místnostmi s bývalým vstupem na půdu (dnes zazděným)*

8. uplatnit *dřevěná dvoukřídlová (kastlíková) okna*; jako optimální se jeví dělení horizontálním příčnickem do kříže; povrchová úprava *mořením v hnědém přírodním tónu, event. pod bílý nátěr*
9. zachovat původní dveřní vstup do předsíně služebního bytu včetně *zachování původních mramorových dlaždic*
10. ostatní dveřní vstupy řešit v souladu se závěry stavebně-historického průzkumu a nového využití objektu; *dveře navrhnout ve dřevěném masívu, plné, s jednoduchými vpadlinami; povrchová úprava mořením do přírodního tónu dřeva*
11. užít *vápennou omítku s vrchním nátěrem ve světle šedé barevnosti*
12. zachovat *přesahy vazných trámů a krácat*; po nezbytné impregnaci nátěr volskou krví, event. nápodobivým barevným nátěrem
13. odstranit *druhotný vikýř* v přední okapové stěně
14. dle stavu konstrukcí ošetřit a zachovat *původní střešní krov*
15. jako střešní krytinu použít *břidlicové šablony, event. nápodobivý materiál*
16. svody a okapy v trvanlivém materiálu pod nátěr v barvě střešní krytiny

STAVEBNĚ-HISTORICKÝ POPIS OBJEKTU B - KONÍRNA

Jde o *přízemní obdélnou stavbu* o rozměrech 4390 x 1110 cm; výška 1.NP je 325 cm, celková výška po hřeben střechy je 992 cm. *Levý služební byt je podsklepen.*

Levá necelá třetina objektu je provedena jako patrová se třemi nepůvodními trojdílnými okny v průčelní okapové fasádě, která jsou umístěna zleva doprava ve svislé ose s oknem a dveřmi přízemního bytu a levým krajním vstupem do konírny.

Tato část fásády je završena jednoduchou lištovou korunní římsou, provedenou v omítce.

Přední okapová stěna je orientována do dvora směrem k západu, zadní okapová strana k východu; obě boční štítové stěny severně k zámku a jižně do volné krajiny.

Budova je založena na *pasu z kamenného zdiva* na vápenné maltě.

Svislé nosné stěny jsou provedeny z pálených cihel klasického formátu, kladených na vápennou maltu.

Vodorovné konstrukce jsou trojího typu:

a/ v levé i pravé obytné části jsou chodby a světnice zaklenuty *pruskými plackami*

b/ v prostorách bývalé konírny a kočárovny ? (nepodařilo se jednoznačně prokázat, zda šlo o jedinou velkou prostoru, či o dvě samostatné místnosti – osobně se přikláním ke druhé alternativě) byla provedena *cihelná klenba svedená do ocelových nosičů – kolejnic*, jež spočívají na litinových sloupcích s patkou a hlavicí; sloupky jsou druhotně natřeny olejovým nátěrem se signální barevností;

Dochovaná dveřní špaleta prostupu z kočárovny na zadní pozemek dvora je typově shodná s okenními nikami; boční hrany výklenku jsou rovněž výrazně skoseny, horní půlkruhové zakončení je řešeno jako stylizovaný portálek se skosenou hranou a odskokem v náběhu.

Horizontální členění bylo více než jednoduché a tvořil jej pouze *nižší mělký sokl*.

V boční štítové stěně domu směrem k severu je patrná prozdívka dvou okenních špalet – jedna středová v úrovni stávajících oken, druhá více vlevo v úrovni půdy.

U jižní štítové stěny byl postaven novodobý přístavek; lze předpokládat, že do této stěny byla prolomena okna k osvětlení jižních provozních prostor domu.

Funkční rozvrh objektu B zahrnoval v levé krajní části domu *malý personální byt s předsíní, kuchyní a pokojem*; ve všech samostatných prostorách je dochováno zaklenutí pruskými plackami. Zachována je rovněž vnitřní zaklenutá špaleta kuchyně v přední části domu a původní dveřní špaleta s mírným zaklenutím.

Pod tímto bytem je zahlouben *klenutý sklep*; původní větrací okno s dochovaným kamenným překladem bylo sekundárně částečně zazděno (sklep byl v době působení sboru požární ochrany adaptován na kotelnu s tuhými palivy).

Z předsíně bylo možno vstoupit přímo do prostoru konírny; špaleta dveřního otvoru s horním stlačeným obloukem je dochována.

ve stávajícím levém dnes samostatném prostoru je pět původních klenebních polí, jež jsou - byť se značnou statickou únavou - dochována

c/ ve stávající pravé samostatné místnosti byla zřejmě pouze dvě širší klenební pole destruována a nahrazena *nespalným stropním podhledem z Hurdís desek* s vrchní betonovou mazaninou.

Krov sedlové střechy je proveden jako vaznicová dřevěná soustava se stojatou stolicí.

Jako střešní krytina jsou použity *eternitové šablony* kladené na koso a položené na *asfaltovou podložku a bednění.*

Jediný *dochovaný zděný komín* bez hlavice je prodloužen kovovou komínovou armaturou.

Objekt je omítnut *vápennou omítkou*; pokud jde o *barevné ličky* je nejstarší světle šedá na bílém pačoku, mladší temně červená a konečně nejmladší šedá, silně zašpiněná.

Čelní západní fasáda byla patrně členěna do 11 vertikálních os; z nich symetricky první a jedenáctá osa zraje náležela oknům obytných, event. provozních místností, druhá a desátá osa pak dveřím do těchto samostatných jednotek.

Třetí, čtvrtá, pátá, šestá a sedmá vertikální osa příslušela pěti vstupním dvoukřídlovým dveřím z masivního dřeva, jimiž se vcházelo ze dvora přímo do interiéru konírny - stávající kovové dvoukřídlové dveře jsou novodobé.

Osmou a devátou svislou osu předpokládám na místě dvojice dvoukřídlových dveří do samostatného prostoru kočárovny; jak naznačuje vnitřní konstrukce průčelní okapové stěny - a jak lze konečně předpokládat i z ryze praktických důvodů - byl zřejmě tento dvojí vjezd pro kočáry a lehké povozy širší, než pětice vstupů pro koně.

Okenní a dveřní otvory byly osazeny do mělké vpadliny s půlkruhovým zakončením, provedené ve zdivu; identické řešení lze předpokládat i u dveřních prostupů do prostor konírny a vozovny.

Nízký, v omítce provedený sokl je z velké části dochován; zachována je i korunní lištová římsa, tažená v omítce a ukončující „atiku“ levé obytné části.

V půdní partii fasády, pod hluboce přesahující okapovou stranou střechy, jsou dochovány dva podávací otvory na půdu (k uskladnění krmiva) a čtyři větrací štěrby.

Zadní okapová fasáda směrem k východu byla členěna patrně do 11 svislých os. První osu zprava od jihu tvořilo okno do zadní světnice bytu – dnes jsou na tomto místě druhotně osazeny dveře. Ve druhé okenní ose bylo umístěno menší okénko do podkrovní světnice personálu.

Ve třetí, čtvrté, páté, šesté, sedmé a osmé vertikální ose byla osazena okna konírny; dále následovalo širší volné pole fasády (s ohledem na vnitřní konstrukci dvou klenebních polí).

V deváté ose byly vložena dveřní špaleta průchodu na zadní část dvora; v desáté a jedenácté ose byla osazena dvě okna zadní služební místnosti.

Okna čtvercového tvaru byla – s ohledem na funkci – v obytných místnostech řešena ve dřevu; v konírně a vozovně lze uvažovat o litinových rámech čtvercového proskleného rastru. Dnešní prosklení ze skleněných lisovaných cihel je dílem adaptace objektu na požární zbrojnicí.

Okenní špalety jsou dochovány; byly provedeny jako vysoké niky, dosedající na sokl. Spodní díl výklenku nese velmi širokou parapetní desku; hluboké osazení oken spolu s meziokenními pilíři navozuje iluzi arkádového členění fasády. Tento efekt navíc zdůrazňuje výrazné skosení obvodových hran směrem dovnitř špalety.

Na protější jižní straně objektu se nalézal další prostor, který bude možno přesněji vyhodnotit až v rámci stavebních prací, event. po odstranění sekundárních dělicích příček, vymezujících sanitární a provozní místnosti někdejšího požárního sboru.

Je zde dochována dveřní špaleta o mírně klenutém překladu a jedna okenní špaleta tvaru hluboké niky s druhotným prosklením; stávající malé větrací okénko mezi dveřmi a oknem je druhotné.

Celý prostor je zaklenut pěti klenebními poli, souvisle probíhajícími celou hloubkou této části domu. Vzhledem k funkci objektu zde byl *zřejmě sklad strojů, sedel i ostatních příslušenství konírny a kočárovny*; velmi pravděpodobně tu byla *sedlářská dílna* – existenci kovářské dílny, jež by byla v blízkosti konírny více než logická, se nepodařilo vystopovat.

ZÁKLADNÍ DISPOZICE REKONSTRUKCE OBJEKTU B:

1. *demolovat zděný přístavek u jižní štítové zdi*
2. *odstranit dřevěnou věž k sušení hadic*
3. *v západní a východní okapové stěně respektovat původní záklenky oken a dveří*
4. *ve všech místnostech respektovat dochované klenby*
5. *zvážit pohledovou rekonstrukci dvou klenebních polí v prostoru s novodobým stropním podhledem (Hurdis)*
6. *sejmout olejové nátěry podpůrných litinových sloupků a provést pouze povrchové patinování*
7. *ve všech fasádách provést v omítce sokl*
8. *ve zvýšené partii čelní okapové fasády ponechat lištovou korunní římsu; doplnit její průběh i na pravou boční stěnu vestavby; zvážit realizaci korunní lišty v celém obvodu vnějších fasád*
9. *boční strany štítů lemovat pod střešním okřídlem jednoduchou omítkovou lištou*

10. *respektovat původní dispozici objektu a nové využití uvést do souladu s tímto požadavkem*
11. *ve všech okenních osách zadní okapové stěně rekonstruovat dle dochovaných nik vysoké okenní špalety se šikmým skosením*
12. *okna realizovat jako dřevěná dvoukřídlová s dělením příčnky do jednoduchého kříže; povrchová úprava mořením v barvě dřeva, event. pod bílý nátěr; ve východní zadní okapové fasádě je možno uvažovat rovněž o neotevíravých litinových rámech s prosklením*
13. *dveře do obytných prostor provést jako dřevěné plné s upadlinami; povrch jako u oken*
14. *ustupy do bývalých prostor konírny a kočárovny uzavřít dvoukřídlymi dřevěnými vraty; ve tvaru dveřních otvorů je po snění omítek zapotřebí ověřit, zda původní dveřní otvory nebyly nahoře tvarovány do širokého půlkruhu*
15. *užít vápennou omítku s vrchním nátěrem ve světle šedé barevnosti*
16. *zachovat střešní krov*
17. *jako střešní krytinu užít břidlicové šablony, event. jako u objektu A*
18. *svody a okapy jako u objektu A*

DÁLE DOPORUČUJI :

1. zadat celkovou architektonickou studii rekonstrukce areálu EKONCENTRA KARVINÁ včetně půdorysné dispozice, respektující původní dispoziční rozvrh
2. zadat celkovou barevně-prostorovou studii řešení okolí obou objektů včetně přístupových a vnitřních komunikací, doplňkových provozních staveb a oplocení
3. zpracovat samostatný návrh jednotlivých truhlářských prvků
4. zpracovat samostatný návrh fasád včetně detailů
5. zrušit původní kotce pro služební psy, popř. řešit jejich pohledové překrytí vzrostlou zelení
6. odstranit novostavbu požárních garáží mezi objekty A a B, event. zadat samostatnou studii její pohledové vnější úpravy
7. zvážit zamýšlenou přístavbu spojovací chodby mezi objekty bývalé mléčnice a konírny; event. ji ověřit architektonickou studií
8. zvážit odstranění stávajících drátěných kotců po služebních psech bývalého požárního sboru

PRAMENY:

1. Rebrová Alexandra, Zámek Fryštát; Městský úřad Karviná, vydavatelství Tilia, 1998
2. Inventář Velkostatek Karviná, Zemský archiv Opava; sign. 55, karton 199: Korespondence stavebního oddělení LM generálního ředitelství v záležitostech oprav hospodářských budov a zařízení velkostatku, rozpočty, nabídky; 1943-1946
sign. 30, karton 140: Stavební záležitosti velkostatku Karviná 1925-1944

Byl prostudován archivní fond velkostatku Karviná, deponovaný v Zemském archivu Opava; projektová, plánová či jiná měřičská dokumentace není dochována.

*****